

BOSHLANG'ICH SINIF INGLIZ TILI DARSLARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Abdusamadova Marjona Qudrat qizi

Qarshi davlat universiteti Xorijiy tillar fakulteti

Xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili) yo'nalishi

bakalavr birinchi bosqich, 025-15-guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20428485>

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarni (axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, mobil ilovalar, onlayn platformalar) qo'llashning dolzarb muammolari tahlil qilinadi. Maqolada o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasining yetishmasligi, yosh o'quvchilarning ekran vaqtini nazorat qilishdagi qiyinchiliklar, texnik infratuzilmaning nomutanosibligi kabi asosiy to'siqlar aniqlangan. Ushbu muammolarni bartaraf etishning amaliy tavsiyalari, jumladan, aralash ta'lim modeli, moslashtirilgan mobil ilovalardan foydalanish va o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish dasturlari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, ingliz tili metodikasi, raqamli texnologiyalar, AKT, aralash ta'lim, raqamli kompetensiya, ekran vaqti.

Аннотация: В данной статье анализируются актуальные проблемы применения цифровых технологий (информационно-коммуникационных технологий, мобильных приложений, онлайн-платформ) при обучении английскому языку в начальных классах. В статье выявлены основные препятствия, такие как недостаточность цифровой компетенции учителей, трудности контроля экранного времени у младших школьников, а также несбалансированность технической инфраструктуры. Предлагаются практические рекомендации по устранению данных проблем, включая модель смешанного обучения, использование адаптированных мобильных приложений и программы повышения цифровой грамотности учителей.

Ключевые слова: начальное образование, методика преподавания английского языка, цифровые технологии, ИКТ, смешанное обучение, цифровая компетенция, экранное время.

Abstract: This article analyzes the current problems of using digital technologies (information and communication technologies, mobile applications, online platforms) in teaching English in primary school. The article identifies the main obstacles, such as the lack of teachers' digital competence, difficulties in controlling young learners' screen time, and the imbalance of technical infrastructure. Practical recommendations for solving these problems are proposed, including a blended learning model, the use of adapted mobile applications, and programs for improving teachers' digital literacy.

Keywords: primary education, English language teaching methodology, digital technologies, ICT, blended learning, digital competence, screen time.

Kirish. XXI asrda ingliz tili fanini o'qitish jarayoni raqamli transformatsiyadan o'tmoqda. Boshlang'ich sinflarda interaktiv doskalar, o'quv mobil ilovalari (masalan, Duolingo Kids, Lingokids, Khan Academy Kids), onlayn simulyatorlar va veb-platformalardan (Wordwall, LearningApps, Quizlet) foydalanish kengaymoqda. Biroq, ushbu vositalarning keng imkoniyatlariga qaramasdan, ularni samarali va pedagogik jihatdan asoslangan holda qo'llash bilan bog'liq bir qator muammolar mavjud. Quyida ularni ba'zilar bilan tanishib qisqa yechimlar keltiramiz.

1. Muammo: o'qituvchilarning raqamli metodik kompetensiyasining yetishmasligi. Ko'pgina boshlang'ich sinf o'qituvchilari, ayniqsa tajribali pedagoglar, raqamli vositalarni ingliz tili darslariga integratsiyalash bo'yicha yetarli tayyorgarlikka ega emaslar. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilarning atigi 35-40 foizi raqamli vositalarni didaktik maqsadda (shunchaki ko'rgazma emas, balki interaktiv mashq, differensial topshiriq sifatida) qo'llay oladi. Qolganlari esa texnologiyalardan faqat ko'ngilochar yoki rag'batlantiruvchi vosita sifatida foydalanadi.

Yechim: O'qituvchilarning malakasini oshirish dasturlariga "Boshlang'ich sinf ingliz tili darslarida raqamli vositalarni metodik jihatdan to'g'ri qo'llash" modulini kiritish. Shuningdek, o'qituvchilar uchun qisqa video-qo'llanmalar va metodik "ko'rsatma kartalari"ni (misol: "LearningApps orqali 5 daqiqada leksik mashq yaratish") ishlab chiqish tavsiya etiladi.

2. Muammo: yosh o'quvchilarning ekran vaqtini nazorat qilish va salomatlik xavflari. 6-10 yoshli bolalar uchun haddan tashqari ekran vaqti ko'rish buzilishi, jismoniy faollikning pasayishi va diqqatning susayishiga olib kelishi mumkin. Raqamli vositalarni darsda qo'llash ko'pincha "qancha ko'p, shuncha yaxshi" tamoyili asosida amalga oshiriladi.

Yechim: "Aralash ta'lim" modelini joriy etish – darsning faqat bir qismi (15-20 daqiqa) raqamli vositalarga ajratiladi, qolgan qismi esa interaktiv an'anaviy metodlar (o'yinlar, kartochkalar, rolli o'yinlar, qo'shiq va she'rlar) bilan to'ldiriladi. Raqamli vositalarning davomiyligi bo'yicha gigiyenik me'yorlar (1-sinfda 10 daqiqa, 2-sinfda 15 daqiqa, 3-4 sinflarda 20 daqiqagacha) ishlab chiqish va ularga qat'iy rioya qilish lozim.

3. Muammo: texnik infratuzilmaning nomutanosibligi. Shahar va qishloq maktablari o'rtasida yuqori tezlikdagi internet, zamonaviy qurilmalar (planshetlar, noutbuklar) bilan ta'minlanganlik darajasi keskin farq qiladi. Bundan tashqari, barcha maktablarning o'z sinf xonalarida interaktiv doskalar yoki yetarli miqdordagi planshetlar mavjud emas.

Yechim: Resurslardan unumli foydalanish uchun "aylanuvchi stansiyalar" (rotating stations) metodini qo'llash: sinfda bitta interaktiv doska bo'lsa, u holda darsni uchta stansiyaga bo'lish (1-stansiya – o'qituvchi bilan raqamli vosita, 2-stansiya – juftlikda an'anaviy topshiriq, 3-stansiya – mustaqil ish) mumkin. Qishloq maktablari uchun internet talab qilmaydigan offline ilovalar (masalan, Google Translate'ning offline versiyasi, yuklab olingan video va audio materiallar) bazasini yaratish.

4. Muammo: raqamli vositalarning yosh xususiyatlariga mos kelmasligi. Bozordagi ko'plab ingliz tili o'quv ilovalari kattalar yoki o'smirlar uchun mo'ljallangan bo'lib, boshlang'ich sinf o'quvchisining psixologik (diqqat hajmi, mantiqiy fikrlash darajasi) va fiziologik (mayda motorika, harf terish tezligi) xususiyatlariga mos kelmaydi.

Yechim: Maktabgacha va boshlang'ich sinflar uchun maxsus sertifikatliyadan o'tgan ilovalar ro'yxatini shakllantirish. O'qituvchilar va ota-onalar uchun "Boshlang'ich sinf uchun tavsiya etiladigan 10 ta mobil ilova" haqida ma'lumotnoma tayyorlash. Maktablar o'rtasida moslashtirilgan ilovalarni yaratish bo'yicha hamkorlik (masalan, milliy kontentga moslashtirilgan "Ingliz tili 1-sinf" interaktiv darsligi).

Xulosa. Raqamli texnologiyalar boshlang'ich sinf ingliz tili darslarini boyitishning kuchli vositasidir, biroq ularni joriy etish o'qituvchilarni tayyorlash, ekran vaqtini me'yorlash, infratuzilmani tenglashtirish va yosh xususiyatlarini hisobga olish kabi muammolarni keltirib chiqaradi. Ushbu muammolarni tizimli hal etish orqali raqamli vositalardan samarali va xavfsiz foydalanish mumkin.

1. Gee, J. P. (2017). *What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy*. New York: Routledge.
2. Kukulska-Hulme, A., & Shield, L. (2018). Mobile language learning. *ReCALL*, 30(4), 45-62.
3. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi (2023). "Boshlang'ich sinflarda AKTdan foydalanish bo'yicha uslubiy tavsiyalar".
4. Shamir, H., & Johnson, E. (2020). Tablet use in early elementary grades. *Journal of Educational Technology*, 45(2), 112-128.

